

Stortingets utredningsseksjon

Til: [Oppdragsgiver]

Dato: 20.03.2020

Utredet:

Oppdragsnr: 2020108

Fullmaktslover og debatt i Danmark og Finland

Oppdrag:

Den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen ber utredningsseksjonen om å undersøke om det i Danmark og Finland – pga. korona-situasjonen - er satt i verk tiltak som berører forholdet mellom parlamentet og regjeringen, f.eks. om det er foreslått eller vedtatt en fullmaktslov e.l., jf. Prop. 56 L (2019-2020).

Vi ber også om informasjon om evt. offentlig debatt vedrørende temaet i de nevnte landene. Det er ønskelig at resultatet av undersøkelsen foreligger i løpet i dagen.

Innhold

1	Innledning	1
2	Danmark	2
2.1	Fullmaktslovgivning	2
2.2	Offentlig debatt	2
3	Finland	3
3.1	Fullmaktslovgivning	3
3.2	Offentlig debatt	4

1 Innledning

Vi har innhentet informasjon fra den finske Riksdagens utredningstjeneste og fra administrasjonen i det danske Folketinget. Disse har ikke hatt tid til å foreta grundige gjennomganger av den politiske debatten om forholdet mellom parlament og regjering, men vi har tatt inn de innspillene vi har fått fra dem.

Det er gitt betydelige fullmakter til regjeringene både i Danmark og Finland, både ved nye lovbestemmelser og ved «aktivering» av beredskapslov (Finland). Det ser ut som det også i Danmark og Finland har vært diskusjoner om forholdet mellom regjering og parlament og hvor langt fullmaktene skal gå, og da kanskje særlig fullmaktsbestemmelsene opp mot grunnlovsbestemmelser.

2 Danmark

2.1 Fullmaktslovgivning

Fra administrasjonen i Folketinget har vi mottatt følgende informasjon:

«Lov nr. 208 af 17. marts 2020, som er en ændring til epidemiloven er i udpræget grad udformet som en rammelov, der giver regeringen, specifikt sundhedsministeren, mulighed for at sætte særlige regler i kraft ved bekendtgørelser. Disse regler vil herefter kunne træde i kraft øjeblikkeligt. Det fremgår specifikt, at sådanne regler vil tillægges forrang i forhold til al anden national lovgivning (på nær grundloven). Loven hjemler de formentligt mest indgribende foranstaltninger i fredstid og berører flere grundlovssikrede rettigheder, herunder forsamlingsfriheden og ejendomsretten. Der er foretaget en gennemgang af forhold til Grundloven i lovforslaget, se kapitel 4:

https://www.ft.dk/samling/20191/lovforslag/L133/som_fremsat.htm.»

Folketinget har gitt vidtrekkende myndighet til regjeringen, særlig til sundhedsministeren, se L133 Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme, som vedtatt av Folketinget 12. mars 2020.

https://www.ft.dk/samling/20191/lovforslag/l133/20191_l133_som_vedttaget.htm

En oversikt over lovgivningen i forbindelse med Coronavirus/covid-19 er tilgjengelig på Folketingets sider her: <https://www.ft.dk/da/aktuelt/tema/folketinget-og-coronasituationen>

2.2 Offentlig debatt

Vi har fått opplyst at det generelt er en positiv innstilling til de initiativene Folketinget og regjeringen har satt i verk, og aksept av nødvendigheten.

I debattene i Folketinget har det vært lagt vekt på at loven har en utløpsdato, en såkalt "solnedgangsklausul", og det er stilt spørsmål ved at loven skal gjelde i nesten et helt år, jf- spm 2 her <https://www.ft.dk/samling/20191/lovforslag/L133/spm.htm>

På pressemøter har det vært stilt spørsmål om forholdet til grunnloven. Det har også vært enkelte kommentarer som denne: <https://www.berlingske.dk/kommentatorer/vi-skal-ud-af-coronakrisen-med-det-demokratiske-sindslag-i-behold>.

Debat_ Vi skal ud af coronakrisen med det demokratiske sindlag i behold - Media Archive - Infomedia.pdf

Det har også vært debatt om at folk nå kan tvinges til vaksinerings:

<https://www.berlingske.dk/samfund/nu-kan-du-selv-og-dine-boern-blive-tvangsvaccineret-mod-maeslinger-roede>

3 Finland

3.1 Fullmaktslovgivning

Ifølge NOU 2019:13 *Når krisen inntreffer*, pkt. 10.4, har den finske beredskapsloven ([Beredskapslag \(1552/2011\)](#)) et omfattende, sektorovergripende virkeområde, og regulerer myndighetenes kompetanse når det foreligger en unntakstilstand. Formålet med loven er å beskytte befolkningen, sikre forsyninger til befolkningen og næringslivet, opprettholde rettssystemet, de grunnleggende frihetene og rettighetene og menneskerettighetene samt trygge rikets territorielle integritet og selvstendighet, jf. § 1.

Etter § 3 er det fem situasjoner eller hendelser som kan kvalifisere til unntakstilstand, hvorav følgende er relevante i fredstid:

- ♦ Særlig alvorlige hendelser eller trusler mot forsyninger til befolkningen eller mot grunnlaget for landets næringsliv som innebærer en vesentlig risiko for samfunnets vitale funksjoner
- ♦ En særlig alvorlig storulykke og forholdene umiddelbart etter den
- ♦ En pandemi med konsekvenser som tilsvarer en særlig alvorlig storulykke

Regjeringen i Finland har nå i samarbeid med republikkens president erklært unntakstilstand (undantagsförhållanden) på grunn av koronavirusutbruddet. Den 16. mars besluttet regjeringen ytterligere tiltak for å bremse spredningen av viruset og beskytte risikogrupper. Disse tiltakene er iverksatt etter den ovennevnte beredskapslagen, lagen om smittsamma sjukdomar og annen lovgivning.¹ Tiltakene gjelder til og med den 13 april 2020.

Den 17. mars oversendte regjeringen to forskrifter om bruk av beredskapsloven til Riksdagen. Gjennom forskriftene Ö 1/2020 og Ö 2/2020 er visse av beredskapslovens muligheter/hjemler tatt i bruk:

- ♦ Ö 1/2020 rd [Statsrådets förordning om ibruktagning av befogenheter i enlighet med 86, 88, 93-95 och 109 § i beredskapslagen](#). Godkänd av riksdagen med ändringar.
- ♦ Ö 2/2020 rd [Statsrådets förordning om omedelbar ibruktagning av befogenheter i enlighet med 87 § i beredskapslagen](#). Godkänd.

Deretter har regjeringen på bakgrunn av Riksdagens godkjenning av de to ovennevnte forskriftene, oversendt følgende fire forskrifter til Riksdagen:

- ♦ Ö 3/2020 rd [Statsrådets förordning om kommunens rätt att avvika från tidsfristerna för icke brådskande hälso- och sjukvård och från bedömningarna av servicebehovet inom socialvården](#). Godkänd.
- ♦ Ö 4/2020 rd [Statsrådets förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik samt undervisning och utbildning](#). Under behandling.
- ♦ Ö 5/2020 rd [Statsrådets förordning om temporära undantag vid tillämpningen av vissa bestämmelser i semesterlagen, arbetstidslagen och arbetsavtalslagen](#). Godkänd.

¹ Se statsrådets [pressmeddelande](#)

- ♦ Ö 6/2020 rd [Statsrådets förordning om ändring av 3 § i statsrådets förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik samt undervisning och utbildning](#) Under behandling.

3.2 Offentlig debatt

Ifølge den finske utredningstjenesten har det vært mye diskusjon om bruken av beredskapsloven ettersom det er første gang etter andre verdenskrig at Finland benytter seg av denne. Det råder imidlertid stor enighet om at tiltakene er nødvendige, og opposisjonen støtter regjeringens linje.

Videre skriver utredningstjenesten:

"Den allmänna och politiska diskussionen har varit förundrande över läget, men ändå godkännande. Före regeringen konstaterat att undantagsförhållanden råder i Finland gick diskussionen närmast ut på när det var dags att utlysa undantagsförhållanden p.g.a. av det eskalerande coronavirusutbrottet. T.ex. samlades samtliga riksdagspartier veckan före för att överlägga om när epidemin skall anses utgöra ett sådan hot att beredskapslagen tas i bruk. Centrala diskussioner var också kring vilka paragrafer i beredskapslagen som behöver aktiveras.

Efter beslutet har diskussionen närmast förts inom grundlagsutskottet där de hört rättslära om olika grundläggande rättigheter visavi nödvändiga åtgärder. Dessa kan du läsa om i grundlagsutskottets betänkanden som finns bakom länkarna längre ner. Se särskilt betänkandet till Ö 1/2020 där riksdagen gjorde ändringar i förordningen. Också Ö 4/2020 och Ö 6/2020 som handlar om undervisning innehåller problematiska skrivningar som grundlagsutskottet just nu behandlar."

Se også: <https://svenska.yle.fi/artikel/2020/03/18/riksdagen-godkande-beredskapslagen-kraver-klarare-besked-om-nar-man-kan>.